

Herstel van vertrouwen

Christus Triumfatorkerk, 18 april 2021, een internetviering

Lezing: Johannes 21: 14-19

Voorganger: ds Jaap van den Akker

KOMEN

- Welkom - we steken een kaars aan
- Aanvangslied 'Kondigt het jubelend aan' (Lied 659: 1 en 2)
- Moment van Stilte
- Begroeting en bemoediging
- Psalm van de Zondag: Psalm 33: 1, 2
- Kyrie
- Glorialied 'Liefde Gods die elk beminnen' (Lied 754: 1)

WOORD

- Met de kinderen
Gebed, verhaal
- Schriftlezing: Johannes 21: 14- 24
- Lied: 'O Heer, blijf toch niet vragen' (Lied 649: 3, 5, 6 en 7)
- Preek

Afgelopen woensdag hadden Theo Wierema van de Zinnen, ds. Ad van Nieuwpoort van de Duinzichtkerk en ik een overleg over een nieuwe leerhuisserie voor het komende seizoen. Er ontwikkelde zich een boeiend gesprek. Over alle ontwikkelingen in ons land in deze maanden.

Over de verkiezingen en de soap erna met de verkeners. Over de versplintering in de politiek met 17 partijen in de Tweede Kamer. Over de onmacht ook nu nog om nader tot elkaar te komen en ons land weer te gaan besturen.

Maar ook over de coronacrisis en hoe verschillend mensen daarop reageren. Bijna wekelijks trekt er een bonte stoet van protestanten over het Malieveld van een enorm divers pluimage.

We zochten naar een verklaring. Zijn er onderliggende redenen aan te wijzen voor deze ontwikkelingen? Hoe kan het dat mensen jarenlang niet gehoord worden, zoals in de toeslagenaffaire, wat is de oorzaak dat de regeltjes zo vaak voor de mensen gaan? En meer algemeen: Hoe komt het dat mensen steeds verder uit elkaar groeien. Dat groepen mensen niet meer naar elkaar luisteren, maar dat we ons allemaal bewegen in onze eigen groepen, met onze eigen nieuwsvoorziening en dat we zo bijna in parallelle samenlevingen leven. Zonder onderling contact. Met onze eigen waarheden. Mensen die het NOS-journaal kijken en de mainstream media volgen en mensen die een heel andere waarheid hebben en alternatieve media volgen. Eigen websites, eigen fora, eigen *social mediagroepen*... En zo heel anders denken over de politiek, over het coronavirus, over het vaccinatiebeleid en het journaal wantrouwen.

Hoe het komt dat hoog opgeleide mensen en laag opgeleide mensen – of theoretisch en praktisch opgeleiden - steeds verder van elkaar komen te staan. Niet meer naar elkaar luisteren, elkaar zelfs niet meer ontmoeten, omdat iedereen in zijn eigen wereld, in zijn eigen bubbel leeft. Een nieuwe verzuiling. Niet gebaseerd op geloof of politieke overtuiging, maar gebaseerd op je sociale herkomst.

De individualisering heeft zo niet alleen zegeningen gebracht, maar heeft ook deze ontwikkeling gestimuleerd. Vrijheid is een groot goed en je krijgt oneindig veel mogelijkheden in dit mooie land, maar het is niet zo dat voor iedereen de kansen gelijk zijn. Het is niet zo dat

Iedereen gelijk is, gelijke mogelijkheden heeft zich te ontwikkelen. Je achternaam. Je inkomen of het inkomen van de ouders, de buurt waarin je woont, de mensen die je spreekt en de scholen die je hebt bezocht – ze spelen allemaal ook een rol. Ze bepalen voor een groot deel je kansen en ontwikkeling. Zo groeien groepen uit elkaar. Opnieuw, ondanks alle democratisering en welvaart, kijken we met argusogen naar de ander.

Leuk zo'n analyse denk u misschien. Interessant en ik moet daar nog eens over doordenken - Maar wat wil je er nu mee?

Nou dat zal ik u vertellen. De spannende vraag is natuurlijk. Kan het ook anders? Is er iets anders? Als de grote verhalen dood zijn. Het geloof dat een samenleving bepaalt, of een politieke overtuiging - Socialisme of liberalisme. Als zelfs Klaas Dijkhof en Mark Rutte zeggen dat het Neoliberalisme niet zaligmakend is. Is er dan nog iets anders? Een visie, een geloof? Is er iets dat ons op de been houdt. Iets dat ons bij elkaar houdt?

Heeft de kerk, heeft mijn geloof daar ook iets over te zeggen?

Kunnen we iets vinden dat een uitweg biedt uit deze diepe crisis in onze samenleving. Heeft ons geloof ook iets te bieden dat ons helpt om de samenleving bij elkaar te houden. Om met elkaar verder te kunnen. Om het uit elkaar groeien van mensen te stoppen en elkaar weer te vinden, of op zijn minst op te zoeken.

Het antwoord is Ja! Anders was ik er vandaag niet over begonnen.

Het kernwoord is vertrouwen. We zijn het vertrouwen kwijt. Mensen raken verwijderd van elkaar, omdat onze samenleving gestoeld is op wantrouwen. We rekenen elkaar af op fouten. We stellen regels op, om dat wederzijds niet te vertrouwen. We zoeken naar schuldigen om zelf buiten schot te blijven. We schuiven onze verantwoordelijkheid af en zoeken de fouten bij iemand anders. Niet alleen in de politiek, hoor. Ik zit tot mijn schrik zelf ook zo in elkaar.

Maar het kan anders. Het evangelie spreekt een andere taal.

De taal van vertrouwen.

Het evangelie vertelt het verhaal van het overbruggen van de kloof naar de ander. Over het herstellen van relaties.

Over vertrouwen gaat ook het verhaal van vandaag.

Over het herstel van vertrouwen. Het verhaal van Simon Petrus en Jezus is de sleutel naar het herstel. Het vertrouwen was weg tussen deze twee. Het moet hersteld worden. Geen groot verhaal, geen nieuwe ideologie, maar een handreiking. Want wat gebeurt er in dit verhaal?

Iemand is bereid zijn fout te erkennen. Iemand is bereid door het stof te gaan en zichzelf onder ogen te komen.

En, de ander. De ander gaat het gesprek aan. Niet met verwijten, maar in liefde. Ondanks leugens. Ondanks verraad zelfs, ondanks vluchtgedrag – houden ze van elkaar, Petrus en Jezus.

Je kunt het gesprek tussen Jezus en Petrus, dat we vandaag overdenken, niet begrijpen zonder de voorgeschiedenis te kennen. Deze zelfde Petrus heeft nog maar pas geleden ontkend dat hij één van de vrienden van Jezus is. Terwijl nota bene Jezus het zelf al voorspeld had, dat hij dat zou doen, toch ontkende Petrus heftig. Ik? U verloochenen? Geen sprake van. Maar u kent het verhaal. Drie keer heeft hij nee geschud. Toen het erop aankwam. Jezus? Geen idee waar je het over hebt. En toen kraaide de haan.

Die drie keer keren in dit verhaal terug. In de eerste zin: het was al de derde keer dat Jezus aan de leerlingen verscheen. Drie keer is scheepsrecht. En daarna vraagt Jezus drie keer aan Petrus of hij wel van hem houdt. Drie keer. Dat is pijnlijk. Verdrietig. Petrus wordt er verdrietig van. Pijnlijk doorleeft hij opnieuw zijn fout.

Het vertrouwen moet herwonnen worden. Er moet iets rechtgezet worden. Vertrouwen herwinnen. Een fout toegeven. Dat is een pijnlijk proces. Het wordt nooit meer zoals het was. Maar er moet iets nieuws ontstaan. Waarmee je verder kunt. Zo gaat het steeds in de verhalen na de opstanding. Jezus leeft – maar het wordt nooit meer zoals het was.

Na dit verhaal blijven beiden gewond achter. Petrus en Jezus. Jezus leeft, ja, maar met de wonden in zijn handen en in zijn zij. Petrus herleeft, zeker, maar hij heeft wonden in zijn ziel. Hij heeft zichzelf leren kennen, hij is zichzelf tegengekomen. Ook hij is door een hel gegaan, maar juist daardoor in hij meer mens geworden. Juist in de wonden leer je Jezus kennen. Juist in de wonden vind je God. Hij is nu pas volwassen geworden, want hij weet wat het is om je fouten toe te geven. Om opnieuw te beginnen, om door het stof te gaan. Juist mensen als Petrus heeft Jezus nodig. Hij hoort er bij, juist om wat hij heeft meegemaakt en doorgemaakt. Dit is Petrus' Paasverhaal. Dit is Petrus opstanding. Petrus komt niet ongeschonden uit dit gesprek. De avond van het verraad en nu dit gesprek bij de maaltijd op de oever van het meer van Galilea hebben hem verwond. Ook hij draagt nu de wonden. De wonden van de opstanding. Het maakt hem een beter mens. Hier krijgt Petrus – deze gewonde Petrus de opdracht om de schapen te hoeden. Om zich te ontfermen over de volgelingen van Jezus. Om de kerk te leiden. Juist hierom, omdat hij weet hoe moeilijk het is om vol te houden. Om te blijven vertrouwen. Vanuit het geschonden vertrouwen, vanuit de herstelde relatie, opstaan, gaan leven en handelen. Vanuit geschonden vertrouwen gekozen worden, omdat je weet wat het is om te falen. Dat maakt je een beter mens, een beter leider.

Vertrouwen herstellen. Dat is een enorme opgave. Vertrouwen herstellen, dat begint met erkennen dat je zelf fouten hebt gemaakt en nog steeds doet - aan de lopende band. Het begint met op zoek gaan naar het goede in de ander én ook naar de wonden van de ander. Waar lijdt jij aan het leven, en wat houdt jou overeind? Waar kunnen wij iets voor elkaar betekenen? Herstel van vertrouwen dat betekent vooral: lef. Lef om de ander op te zoeken. Lef om de schuld eerst bij je zelf te zoeken. Lef om schuld of verantwoordelijk te dragen, zelfs als je er niet of maar ten dele schuldig aan bent. Zo maakte Jezus verzoening mogelijk. Hij had het lef verantwoordelijkheid te dragen.

Vertrouwen herwinnen dat betekent je ego opzij zetten. Je kwetsbaar opstellen. Fouten toegeven. Erkennen dat je de waarheid níet in pacht hebt. Ja dat zijn grote stappen. Hoe groter je positie hoe moeilijker. Kijk maar in de politiek waar we fouten het liefst overschreeuwen. Maar daar begin het wel. In die kwetsbaarheid. In het klein. Daar ging Jezus ons voor. Alleen. En nu na dit moeilijke gesprek. Nu het vertrouwen is hersteld is zijn oproep aan Petrus, nu is zijn oproep aan ons allen heel eenvoudig: volg mij. In die kwetsbaarheid, niet in de grote woorden, maar in de kleine daden. In het je durven geven, daarin schuilt het begin. Het begin van opstandig. Het begin van een nieuw leven. Een nieuwe samenleving. Een nieuwe wereld. Een nieuw begin, vol vertrouwen. Volg mij. Amen.

- Muzikaal intermezzo

ANTWOORD

- Lied: 'Zolang wij adem halen' (Lied 657: 1 en 2)

Hopen is toch blijven leven
in de vertwijfeling,
en toch blijven zingen
in het duister.

Hopen is weten dat er liefde is,
is vertrouwen in het morgen,
is in slaap vallen
en wakker worden
als de zon weer opgaat.

Is bij de storm op zee
land ontdekken.
Is in de ogen van de ander
lezen dat hij je heeft verstaan.

Zolang er nog hoop is,
zolang is er ook bidden,
en zolang zal God je
in zijn handen houden.

Henri Nouwen

- Dankgebed, voorbeden, stil gebed, Onze Vader
- Collecte

GAAN

- Slotlied: 'Jezus roept hier mensen samen' (Lied 975: 3 en 4)
- Zegen